

Evenimentul Zilei – 30 octombrie 2007

Tortionari-sefi in comunism, cuprinsi de "simtul datoriei"

Dupa ce au condus inchisori grele ca Botosani si Gherla, ofiterii Rautu si Cimpoiescu vorbesc senin despre tortura si simtul datoriei.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului a facut plangere penala impotriva a peste 200 de cadre de conducere din inchisorile politice comuniste. Printre ei si Constantin Rautu si Constantin Cimpoiescu. Cei doi au facut cariera la Botosani, Suceava, Gherla si Galati.

Rautu va implini 81 de ani. A cunoscut gloria in timpul marii terori comuniste, cand elita intelectuala a Romaniei disparea in puscariile politice. Ultimul grad in Ministerul de Interne a fost de capitan, iar in prezent traieste la Constanta, vaduv si cu paralizie la o mana.

Fosilele trecutului atarna pe peretii micului sau apartament: un tablou din anii '50 ii aminteste de un detinut de la Gherla, fost pictor si profesor la Cluj. Omul era obligat de comandantul puscarii sa fabrice „opere de arta”, pe care le facea apoi cadou subordonatilor.

Insa Rautu nu il uita nici dupa 50 de ani pe ploiesteanul Constantin Cimpoiescu. Cand erau amandoi sefi la Botosani, cei doi s-au acuzat ca au permis schinguirea detinutilor.

EVZ: Ca loctiitor politic la Penitenciarul Galati ce sarcini aveati?

Constantin Rautu: Ca detinutii politici sa nu vorbeasca intre ei si supravegheam cadrele sa nu le faca legatura cu exteriorul.

Si cum ii verificati?

Stand printre ei, pe sala si pe coridor, ca sa nu zgarie peretii, sa nu bata Morse. Erau doua sute de liberali laolalta care nu trebuiau sa caraie. Ii ascultam la usa, priveam pe vizeta sau intram peste ei. Stiau ca, daca ridica mana sa faca scandal, a doua zi vine anchetatorul, ii leaga burduf si ii bate la talpi pana iese fum de papusi.

Ati asistat la asa ceva?

Am vazut cum ii plesnea de nu mai tineau minte. In doua ore ii rafuia anchetatorul de bawa spaima si in ceilalti. Ii lega cu sfoara, apoi bawa un bat pe dupa mana si ii tinea pe spinare, ca sa tina talpile frumos la bataie. Si-apoi ii mangaiau cu paru', cu coada de matura sau de sapa. Bateau „papucii” (talpile detinutului - n.r.) pana-i faceau zob.

Dumneavoastra ati lovit?

N-am avut ocazia.

Cate ore munceati?

Zi-lumina. Si uneori faceam cu Moromete (Nicolae Moromete, tortionar, fost comandant si la Jilava - n.r.) controale de noapte pe celular si pe saloane, plecam acasa si reveneam in supracontrol.

Ce urmareati?

Sa nu vorbeasca, sa nu evadeze si sa nu se revolte.

La Gherla v-a fost sef chiar Petre Goiciu (tortionar, ex-comandant la Gherla - n.r.). Cum era?

Da, un mosnegut care era pentru familie si dreptate. Ura detinutii politic, dar cadrele erau ca si copiii lui. Plus ca respecta batranii. Cartea lui de baza era o brosurica despre un tanar invatat de comandant.

Cum isi manifesta ura?

Nu ii batea, dar ii facea nerusinati, golani, distrugatori. Dar la Gherla bataile erau cu drugul si bagau detinutul intr-o camera unde erau mardeiasii. Anchetatorii veneau din Jandarmeria veche. Bateau fara limita, pana facea detinutul pe el, cu parul cu care carau tinetele. Cand le trageau in calcaie si in capul oaselor se zdruncinau detinutii, care ieseau din ancheta in patru labe. Si la Suceava, Maricea, un mare anchetator din Securitate, ii trecea dintr-un cap in altul al coridorului prin ciomege.

Ati tolerat bataia detinutilor la Botosani ca si comandant?

Nu, dar erau Vasiliu, Gavrilu si Dinica, subofiteri care bateau cu drugul si cu manjacul din curele, de-ti trecea prin oase. Eu doar nu am oprit bataia si am continuat ce a inceput Cimpoesu. Subofiterii luau detinutul cu pretexte gen: „F... mama ma-tii, am cazut in sant cand ma gandeam la tine!”. Si pac! Socoteau meserie sa bati.

MANDRIE PROLETARA

„Era o onoare sa fii in uniforma de militie”

Cum ati ajuns la Directia Penitenciare?

Noi am fost injositi pentru ca eram pregatiti de infanterie.

Nu ati protestat?

Ce sa comentezi? Noi am fost pregatiti sa comentam? Dar stiti ce cadre erau la puscarii? Ciobani de pe camp. Le-au pus vestonul in spate si fa cu ei tragere, instructie, vorbeste-le de istoria politica a partidului, cand ei atata au auzit pana atunci: „brr! hai!”. Unii nu stiau nici sa se semneze.

Ce ieseau astfel de ciobani?

Sergenti-majori. Daca erai scandalagiu in sat, cand veneau de la Directie sa caute baieti la penitenciar, te „recomanda” primarul si scapa de tine. Or, noi ne pregateam de militie.

Ce va pregateati sa deveniti?

Orice. Era o onoare sa fii in uniforma de militie cu epoletii rosii.

Draghici - bland, Nikolski - satrap

L-ati cunoscut pe Draghici (Alexandru Draghici, tortionar, fost ministru de interne - n.r.)?

Sigur, si in biroul lui, si la un Revelion in Parcul Bordei din Bucuresti. Avea o privire blanda, nu mutra de ocnas sau de criminal. Dar cand se hotara, nu se mai intorcea din drum.

Imaginea lui e cea de zbir.

Nikolski, dom'le, era cunoscut ca un satrap. Cica reeduca legionarii la Pitesti, cand de fapt i-a dus acolo sa-i omoare. Era un batran ghebos si sfrijit. Vedeai dupa figura ca-i dracu'. E mare diferenta: cu Draghici puteai sa discuti doua cuvinte, dar cu Nikolski era imposibil.

L-ati cunoscut si pe Lucretiu Patrascanu?

L-am vazut doar, cand era in arest, iar eu in trecere pe la penitenciar. Nu a fost impuscat, a fost lovit in cap cu ranga, asa stiu eu de la subofiterii de acolo. Zicea unul ca a vazut „Pac in cap, pac in cap”.

Ati discutat cu Patrascanu?

Nu, m-am uitat la el in celula doar pe vizeta. Venisem in inspectie de la Directia Generala si cascam si eu gura pe acolo, sa vad daca detinutii dorm sau fac altceva.

Pensionar linistit

Ce salariu aveati?

La Suceava, luam 700-800 de lei, cand sentinela avea 250-300.

Si pensia?

Am 1.200 de lei. Din pensia civila as avea de sare si paine, dar pensia de armata e baza, 900 de lei.

Pe numele dumneavoastra exista o plangere penala pentru genocid. Cum comentati?

E una cand iei o hartie si vrei sa construiesi realitatea.

Drumul lui Constantin Cimpoiu prin istorie s-a oprit intr-un apartament insalubru din Ploiesti, unde traieste singur, intr-un sanctuar cu doua camere dedicat mizeriei. In bloc, fostul comandant de puscarii nu trece drept un anonim, caci este gospodarul asociatiei: desfunda canalizarea, repara scurgeri si e un vidanjor desavarsit. Altfel, batranul, trecut de 83 de ani, paseste greu, vorbeste lent si crede pana la final in zodia ateismului: „Cand

mor, nu vreau cruce pe mormant. Cred in materie, nu in Dumnezeu”, proclama fostul ofiter.

EVZ: Ati fost sef si in Directia Cadre in Ministerul de Interne, nu doar director de penitenciar.

Constantin Cimpoiesu: Da, selectam oamenii. In inspectoratul ministrului, prin ‘50-’51, din 15 oameni cati erau au ramas vreo doi. Pentru restul am propus scoaterea din MI pentru ca, dupa cum am invatat in scoala, ne trebuie oameni cu origine sanatoasa, cu baza muncitoreasca. Or, aia erau chiaburi.

Nu conta competenta?

Nu. Doar la Arhivele Statului a fost nevoie de un director si chiar am trimis un chiabur pentru ca stia limbi straine. Mergea sa-l mentinem, dar nu sa-l facem general.

La Botosani, o perioada, i-ati lasat comanda lui Constantin Rautu, care fusese acuzat ca a permis bataia detinutilor de catre subofiterii Vasiliu, Gavrilu si Dinca. Dar dumnealui sustine ca tortura a fost initiata de dumneavoastra.

Na, na, na, nu am permis bataia. Eu ziceam: pentru ce intra oamenii in puscarie? Pentru bataie, pentru un geam spart sau ca s-au regulat. E condamnat pentru bataie si noi sa-l batem? I-am si spus lui Gavrilu: „Fii atent, iesi la pensie si te prind aia pe care-i lovesti si-ti rup picioarele”.

Asadar, subordonatul Gavrilu batea.

Daaa! Avea o sete de bataie serioasa cand nu eram eu acolo.

L-ati sanctionat?

I-am atras atentia, nu l-am pedepsit disciplinar.

De ce? Era „baiat bun”?

Era ofiter pregatit, dar avea momente din astea.

Si Dinca, Vasiliu?

Vasiliu era cu pregatirea de lupta, nu s-a plans nimeni.

Dar de unde stiati ca bate Gavrilu?

Imi raportau detinutii.

Aveau acest curaj?

Da, doar faceam raport cu ei.

Dar de ce nu l-ati sanctionat?

N-am sanctionat pe niciunul care lovea detinutii, dar le-am zis ca nu e regulamentar.

Rautu de ce a declarat ca v-a imitat permitand bataia?

Asa a declarat?

Da.

(tace) Dom'le, de schingiuire, la Botosani, s-au ocupat securistii. Mi-au cerut un pavilion si le-am dat. Ce faceau acolo nu ma interesa, nu eu faceam paza, ci doar aprobam mancarea.

Deci stiati ca acolo se practica tortura?

Nu, ce, imi dadeau mie voie sa intru?

Erati comandant.

Dar nu aveam voie acolo.

Erau totusi oameni batuti pentru alt crez politic decat linia oficiala.

Da, da, da.

Era in regula? Nu v-ati intrebat daca e bine ce face partidul pe care il slujeati cu ei?

Pai, nu ma interesa pe mine. Eu mi-am vazut de unitatea mea, sa nu se bata, sa se dea mancare cum scrie la carte, jos palaria.

AS

„M-am descurcat peste tot”

S-a facut plangere penala contra dumneavoastra si sunteti acuzat de genocid.

Si pe cine am schingiuit eu? Sa-mi spuna daca am dat un bobarnac.

Urmeaza sa se verifice. Cum a fost viata dumneavoastra in sistemul penitenciar?

Buna, rea sau ca oricare alta?

Dom'le, practic, am facut parte din aparatul de opresiune, adevarat? Si multa lume a facut parte, dar depinde de educatie. De exemplu, la mine nu am cum sa dovedesc ca am luat masuri impotriva celor care mai piscau cate un detinut. Dar, domnule, de ce nu s-ar lega odata de unitatea mea, cum ca erau pusi sa manance materie fecala? Cum imi spune mie de materie fecala, dar nu primeam eu intai o portie de ciorba? Sunt exagerari nenorocite, ca sa ne critice de pomana.

Pilda de la Tulcea

Pai, nu prea puteti sa dovediti ca i-ati mustrat pe batausi.

Uite un caz de cand eram la Tulcea. La o sectie de femei care lucrau la fabrica de conserve aveam un maior maghiar care mai pisca pe cate una cu vergeaua la cur. O detinuta de aia care a luat o nuia la cur s-a razbunat cu o cana de bors. Si-a bagat degetul in „pasarica” si l-a muiat in cana de bors pe care i-a dat-o maiorului. Alta a vazut-o, dar a tacut pentru ca a amenintat-o ca ii ia gatul. Aia n-a spus nimic pana s-a liberat. Apoi, i-a zis maiorului ca detinuta cutare, care s-a liberat, a facut asa. Atunci i-am zis eu lui: „Bai, baiete, ai vazut ce inseamna sa-i dai la cur cu o nuia si sa bei ce-ti da femeia?”.

Cum e si pensionar, si gospodar la asociatie?

Eu m-am descurcat peste tot si am 1.350 de lei pensie.

<http://evz.ro/articole/detalii-articol/466106/Tortionari-sefi-in-comunism-cuprinsi-de-simtul-datoriei/>

Evenimentul zilei – 31 octombrie 2007

Calaii nu se caiesc

de Laurentiu Mihai

In regimul comunist, Florian Cormos si Vasile Rus au condus lagare si inchisori politice. Acum se simt jigniti de acuzatia de genocid, iar unul spune ca ar mai alege o data aceeasi cale.

Capitanul (in rezerva) Florian Cormos a „administrat”, in anii ‘50, destinele puscariasilor politici trimisi la Canal, coloniile Cernavoda, Capu Midia sau Saligny.

In prezent, locuieste intr-un apartament din Oradea, prin grija fiicei sale. Fost comandant de lagar, batranul de 80 de ani se simte victima perfecta. In adolescenta a fost deportat in Ungaria, unde a muncit ca sclav. In tinerețe, visa sa ajunga militian, insa a devenit cadru de conducere in Directia Generala a Penitenciarelor (DGP).

Mai nou, capitanul (r) Cormos solicita intelegere pentru trecutul sau si pleaca de la cea mai convenabila premisa: „Noi eram niste executanti, niste nenorociti de oameni care trebuia sa stam acolo, langa detinuti”.

„Ma simteam bine la Cernavoda”

EVZ: In 1950, la Capu Midia, ati fost sef Birou productie. Ce inseamna?

Florian Cormos: Dimineata, la apel, scoteam detinutii la munca si mergeam pe santier. Erau dintre cei fara condamnari. Securistul facea o informare despre X ca a facut si a dres si lua doi ani la Canal, la roaba, tarnacop si sapa, zece ore.

Corneliu Coposu vorbea despre norma dubla de la Capu Midia, despre lucrul la -25 de grade cu mainile goale, despre faptul ca se hraneau cu insecte...

Nu, nu, nu... Aveau 3.200 de calorii, va dati seama?

Ati fost si la Cernavoda, si la colonia de femei Saligny.

Asa rau mi-a parut ca m-au mutat, caci ma simteam bine la Cernavoda! Parca m-au lovit in cap, deoarece munca cu femeile era enorm de grea. Aveau o baraca si apa, dormitor cu paturi suprapuse si cearsafuri. Le trimiteam mai mult la gradinarit. Iarna mergeau cu roaba dupa radacini pe Valea Carasului. Dar femeia sa lucreze cu lopata si cu roaba?! Dar alea politice, care n-au muncit in viata lor, cum sa faca norma? Le duceam la camp doar asa, de forma.

Adica sa va acoperiti ca respectati ordinul de a le pune la munca.

Da, bineinteles.

Ati avut decese?

Nimic. Din contra, o femeie, care si-a ascuns sarcina, a si nascut. Copilul a trait vreo luna, nu stiu, cam o juma' de kilogram a avut. Nu a avut zile. Am chemat legistul sa vada treaba si i-am facut inmormantare ca la oricare. Deci, in loc sa se moara, s-a nascut. Cand s-a desfiintat colonia, dupa raportul facut de mine, am sarit in sus de bucurie. Era o anomalie si pentru cele care faceau paza, sa care automatul in spinare. Iata tortionarul care am fost eu! Dar de la Cernavoda mi s-au tras mie relele.

In ce sens?

S-a primit ordin ca detinutii cu pedepse mici, sub cinci ani, sa vina la Cernavoda. Astia erau cei mai istoviti. Si a dat dizenteria printre ei, iarna, ca intr-o luna am avut peste 20 de decedati. Eu am raportat situatia si carui fapt se datora.

Si care era cauza?

Pai, conditiile si istovirea oamenilor. Mai mult, vine ordinul ministrului de interne, Pavel Stefan, din 1953, ianuarie, 20: detinutii care nu indeplinesc normele de munca primesc 2.000 de calorii, de la 3.200. Ce ordin a fost asta? Si il intreaba un comandant: „Tovarase ministru, ce facem cu bolnavii?”. Raspuns de ministru: „Acolo sa-i faceti sanatosi!”.

„Cine sa-i bata, ca n-aveai timp?”

Nu l-ati contrazis?

Cum sa-i raspunzi ministrului altceva? A venit la mine, la Cernavoda, dupa doua saptamani: „Ai pus in aplicare ordinul meu? Tovarase ministru, n-am reusit inca. No, lasa ca o sa vezi tu!”. Ce puteam sa zic? M-am conformat apoi, dar nu am reusit in totalitate.

Dizenteria si bolile au inceput in aceeasi perioada?

Da. Bolnavii nu mai incapeau la infirmerie. Se spune ca detinutii erau omorati, ingropati cu excavatoarele. Baliverne.

u Dar marturiile fostilor detinuti politici care sustin contrariul?

Vaai, vaai! Unul sa spuna ca a fost batut pe Canal... Da' cine sa-i bata, ca n-aveai timp.

ASTEPTARI

„Sper ca vor fi intelegatori”

Impotriva dumneavoastra s-a facut totusi plangere penala.

Eu inca sper ca vor fi oameni intelegatori si ca nu se vor lua dupa toate minciunile care sau declarat. Noi eram niste executanti, niste nenorociti de oameni care trebuia sa stam acolo, langa detinuti.

Ce traseu ati avut dupa iesirea din sistemul penitenciar?

Am venit inapoi la Cluj si am lucrat la paza contractuala, ca sef de detasament peste 200 de paznici de obiective. Dupa ce s-a desfiintat, am trecut la Industria Carnii, unde am fost sef de depozit si de gestiune aproape 17 ani, pana in 1987, cand m-am pensionat.

Va descurcati cu pensia?

Am aproape 1.300 de lei (si rasuceste in mana talonul de pensie - n.r.) Dar vai de capul ei de pensie militara, abia de vreo sase ani o am. Mai primesc 208 lei din partea statului maghiar, cand subofiterii cu care am lucrat eu iau cate 1.700-1.800 de lei.

Afara se aud clopotele bisericii. In Gherla, langa Cluj, colonelul (r) Vasile Rus duce o viata in tihna, la curte si cu pensie de general. Nu vede rostul agriculturii, asa ca pamantul mostenit zace in paragina, desi in tinerețe a fost „cel mai bun cosas,,.

Insa, mai presus de atat, a fost un fin cunoscator al propriului interes: cel de a scapa de sapa cu orice pret. Asa a ajuns Vasile Rus in Ministerul de Interne, in fruntea inchisorilor de detinuti politici, pe care le-a condus din '50 pana la Revolutie. La Canal a fost coleg chiar cu sotia sa, casiera la unitatile pe care el le comanda. Si, pentru a fi la inaltime, s-a pregatit tot timpul ca la carte: „Am citit tot ce s-a scris despre razboi, pe Hitler, Napoleon si pe toti bolunzii”.

„Mi-a fost frica de regim”

Se practica tortura?

Nu se spunea, dar eu nu participam la asa ceva. Daca erai provocator, daca faceai pe instigatorul, atunci erai izolat. Cine era contra propagandei intra la carcera. Oricum, la munca se selectau detinutii cu frica de regim.

Dumneavoastra v-a fost frica de regim?

Foarte frica, tata a fost mijlocas instarit si nu voia sa intre in CAP. Eu m-am facut ofiter cand se lua 150 de lei pe luna, iar seful de post, cu patru clase, lua 700, cat profesorul meu de liceu. Interesul material a fost, nu marea simpatie. Mie mi-a fost frica de paine. Cand imi spunea generalul: „Ba, te dau afara!”, eu deja ma vedeam la sapa.

Totusi, ati slujit Partidul.

Absolut, mi-am slujit tara si tara a fost condusa de Partid si Partidul a fost la putere. Daca nu erai cu noi, erai impotriva noastra, asta era lozinca comunistilor.

FARA REGRETE

„Nu am nimic pe constiinta”

Cum era privita Directia Penitenciare?

Unu: eram ultima caruta la Ministerul de Interne. Doi: eram groapa de gunoi a celor din MI care faceau prostii. Si trei: lumea vedea inchisorile ca pe ceva rupt de societate.

Erati marginalizati?

Fata de alte organe din Interne, nu de societate. Eram o unitate care nu se ocupa de ceva productiv, ci trebuia sa facem din ceva rau ceva mai rau sau mai bun, nu se stia ce iese. Trebuia sa dezvoltam economia agricola sau industrială cu oameni considerati rebuturi sociale. Desi erau multe creiere de zece ori mai bune ca in varful piramidei.

Creiere tinute in sa puscarii.

La Periprava erau verificati daca se gandeau nu la vechiul sistem capitalist, ci la ceva nou. Unii s-au tinut tare, altii si-au schimbat ideile sau s-au complacut ca sa supravietuiasca. Unii au disparut de pe arena sociala, au murit, ca Maniu, unii legionari sau partidele istorice. Normal ca s-au curatat. Nu doar din cauza batranetii, ci si a regimului care nu era ca acum.

Filipescu si Scaletchi

Mergea reeducarea?

Faceam Brigada artistica de agitatie, cu care am luat premii la critica. Era ca satira si umorul de azi. Faceai bataie de joc despre cum a furat plutonierul porumb sau cartofi de la IAS, cum a batut detinutul, cum l-a injurat si cum lipseste de la serviciu.

Pe Radu Filipescu (disident inainte de '89 - n.r.) si pe Florentin Scaletchi (in prezent arestat pentru mita - n.r.) cum i-ati cunoscut?

I-au adus de la Bucuresti la Aiud, unde eram comandant. Filipescu era pentru manifeste antisocialiste, Scaletchi, cu deturnarea vaporului pe care il comanda. Dar au vrut pentru alte treburi decat comunismul sa plece din tara. Ca artistii, cand le e prea bine, cauta aventuri.

Cum se comporta Filipescu?

Foarte bine, muncea si taica-sau era de o politete iesita din comun. La vizita ii ziceam: „Va rog sa vorbiti cu baiatul despre educatie si familie, ca imi faceti mie probleme”.

Pensie de 2.000 de lei

Ce salariu aveati la Periprava?

1.100-1.200, cand profesorul de liceu lua 800 de lei. Mereu organele de reprimare, procurorii, militienii, gardienii au avut salarii mai mari, iar comandantul de sase ori mai mult ca un ofiter.

Dar acum, pensia?

E destul de buna. Nu va spun, ca nu-i de spus. Eu zic ca-s multumit.

Mai mult de 1.300 de lei?

Mai. Cam 1.500, hai... eu va spun ca-i peste 2.000, pentru ca functia mea a fost de general, unitate de categoria I.

Si ce faceti la pensie?

Nu ma plictisesc.

Vi se imputa penal trecutul.

Daca ma condamna pe mine, trebuie sa condamne tot poporul roman. Ma simt jignit si nu am nimic pe constiinta. Daca ar fi sa mai incep o data activitatea, tot acolo m-as duce.

<http://evz.ro/articole/detalii-articol/466240/Calaii-nu-se-caiesc/>